

Nasjonalt senter for distriktsmedisin (NSDM)
post@nsdm.uit.no

Oslo/Tønberg 26.1.2018

Glødende engasjert distriktslege Anders Forsdahls pris 2018 - forslag Elisabeth Swensen

Norsk samfunnsmedisinsk forening (Norsam) foreslår Elisabeth Swensen til årets pris. Elisabeth Swensen er født i 1951. I egenskap av kommunelege i delt stilling i Telemark, først fra 1982 som distriktslege i Tokke, og siden 1987 som kommunelege II, senere kommuneoverlege i Seljord, har hun gjennom snart 40 år utøvd en betydelig innsats for helsetjenesten i distriktsnorge, både som fagperson, fagpolitisk aktør, og offentlig debattant.

Da hun ble portrettert i Tidsskriftet i 2002 startet intervjuet på følgende måte: «Hvis du støter på begrepet distriktsmedisin, kan du nesten være sikker på at Elisabeth Swensen har hatt en finger med i spillet. Hun tar mål av seg til å løfte frem faget slik det utøves, leves og oppleves i bygdenorge». Engasjementet for distriktsmedisin har vært med Elisabeth Swensen hele veien, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Hun var med på å etablere Vest-Telemark legeforum tidlig på 80-tallet, et forum som fagpolitisk og faglig bidro til å sette distriktsmedisin på kartet også nasjonalt. Fra 2001 til 2014 hadde hun en seniorkonsulent i 20% stilling ved NSDM. Gjennom å være norsk representant i EURIPA, WONCAs europeiske arbeidsgruppe for distriktsmedisin har hun også arbeidet for distriktsmedisinen internasjonalt.

Hjemme har hun gjort eget legesenter til et utstillingsvindu mot en fastlegeordning i krise. Seljord helsesenter er et ekte tverrfaglig senter med samtlige sentrale førstelinjefunksjoner innen helse samlokalisert. Et flertall av de ansatte som samlet kalles "hjelpespersonell" ved legekantoret på helsesenteret er sykepleiere som utfører mye av det arbeidet legene kan delegere. De har tett og systematisk kontakt med både kommunale og andre samarbeidspartnere innen helse. Kommuneoverlegen blir brukt aktivt av kommunens ledelse.

Fagutvikling:

Swensen har utmerket seg ved å være en viktig faglig ideolog i norsk allmenntilleggsmedisin. I 1994 var hun initiativtaker til NSAM's risikoprojekt, et femårig prosjekt med støtte fra HOD, der intervensjon mot risiko for sykdom hos friske ble problematisert og undersøkt.

De siste årene har hun vært initiativtaker og medlem i referansegruppe mot overdiagnostikk, Norsk forening for allmenntilleggsmedisin 2014, et prosjekt som også har fått internasjonal oppmerksomhet.

Utdanning og videreutdanning

Swensen har siden tidlig 1990-tall gjort eget legekontor til utdanningsarena, utviklet en kultur i kommunen og blant egne kolleger der permisjoner til faglige og faglige prosjekter blir oppmuntret og gjennomført. Hun har også vært veileder for spesialistkandidater i allmenntidmedisin regionalt i Vest-Telemark, til sammen fire grupper á to år i løpet av de siste 12 årene. Dette har bidratt vesentlig til rekruttering og stabilisering av legesituasjonen i et ellers utsatt distrikt i en vanskelig tid. Fra 2000 til 2014 var hun støttekollega i Telemark legeforening. For tiden er et større prosjekt innen akuttmedisin forankret ved Seljord helsesenter gjennom en av legene. Kommunens leger i samarbeid med legevakten og ambulansetjenesten gjennomfører årlig to akuttkurs for turnusleger og andre leger.

Utallige turnusleger har fått god og sikker opplæring under hennes ledelse.

Swensen har videre bidratt med distriktsmedisinsk kompetanse inn i undervisning av medisinstudenter i Oslo, gjennom forelesninger om distriktsmedisin og risikotenkning, og som veileder i praksisperioden i praktisk samfunnsmedisin. Fra 2015 har hun vært engasjert som universitetslektor samme sted i 10% stilling, fra 2018 økt til 20%.

Fagpolitisk aktør/debattant

Nasjonalt har hun gjennom mange år initiert kurs, konferanser og faggrupper, og vært engasjert som foredragsholder og debattant i ulike faglige og fagpolitiske sammenhenger. Foruten å være styremedlem i Norsk selskap for allmenntidmedisin 1992-94, har hun hatt en rekke verv knyttet til ulike ekspertgrupper og utredninger i regi både av Helsedirektoratet og legeforeningen.

Elisabeth Swensen har som få andre i norsk medisin fulgt Per Fugellis oppfordring om å «skrive sitt fag» mot en bredere allmennhet. Hun har satt dagsorden for viktige helsepolitiske debatter av betydning for distriktsmedisin, men også norsk medisin generelt, som risikotenkning, overbehandling og sosial ulikhet i helse. Gjennom sitt verv som ansvarlig for intervjuene i Tidsskriftet (fra 2005), har hun ikke bare selv portrettert et utall kollegaer, men veiledet kollegaer i portrettintervjuets kunst. Også der har hun passet på at distriktsmedisinske pionerer har fått sin velfortjente plass. Videre var hun tidlig ute i sosiale medier, har drevet egen blogg og en twitterkonto, som nå har nesten 3000 følgere og dermed når langt utover sin egen krets. I denne debatten har hun reist viktige distriktsmedisinske problemstillinger, som for eksempel nå i høst ved innføringen av endringen av psykisk helsevernloven da hun skrev hvordan dette ville falle ut for distriktene. Hun er også opptatt av legenes – og spesielt fastlegenes – rolleforståelse som tjenesteytere og hjelpere, som premissleverandører i sitt fag og som forvaltere av samfunnets fellesverdier – og hun har utfordret legene til å reflektere over det ansvaret de er gitt i kraft av sin samfunnskontrakt. Denne tematikken har hun satt på dagsorden både som skribent og taler – blant annet som hovedforeleser ved Primærmedisinsk uke. Fra 1998-2002 var hun redaksjonsmedlem i Utposten. Hun har også skrevet jevnlig i dagspressen, fra 2011 som fast spaltist i Klassekampen.

Elisabeth Swensen er en av norsk distriktsmedisins viktigste ambassadører, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt og vi anser henne som en fremragende kandidat til Anders Forsdahls pris.

For Norsk samfunnsmedisinsk forening

Henning Mørland leder

Publikasjoner

Swensen E. Diagnose: Risiko. Universitetsforlaget 2000.

Swensen E, Reiten T, Eriksen O. Intervention in a high-risk group for cardiovascular disease in Seljord and Kviteseid. National ambitions transferred to municipal reality. Tidsskr Nor Lægeforen. 1994 Nov 30;114(29):3458-62.

Swensen E. Evaluering av allmenpraktikerstipendordningen - lite frø, rik avling. Tidsskr Nor Lægeforen 1997; 117: 3667-71

Samt et hundretalls publikasjoner i dagspressen, Tidsskriftet (bare der er det 70 funn på henne som forfatter) og Utposten.